

ბიომრავალფეროვნების გლობალური ჩარჩო – ადრეული ქმედებების მხარდაჭერის პროექტი

ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის (NBSAP)
მომზადების ხელშეწყობა

ამოცანა 6

ბიომრავალფეროვნების ფინანსირება

სარჩევი

1.	ბიომრავალფეროვნების ფინანსირების ქმედებები/აქტივობები	3
1.1	ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების კუთხით არსებული გამოწვევები.....	3
1.2	რეკომენდაციები.....	5
1.3	შემდგომი ნაბიჯები	7

1. ბიომრავალფეროვნების ფინანსირების ქმედებები/აქტივობები

პროექტის მიმდინარეობის დროს, მე-3 ანგარიშის ფარგლებში წარმოდგენილი იქნა **BIOFIN-ის ინიციატივის წარმომადგენლების რეკომენდაციები და მოსაზრებები**, როგორც NBSAP-ის მიზნებისა და ამოცანების შემუშავების პროცესში გასათვალისწინებელი აქტივობის აუცილებელი ელემენტი. პირველ ეტაპზე წარმოდგენილი მიგნებები ეყრდნობოდა **BIOFIN-ის ინიციატივის წარმომადგენლებთან შეხვედრებს** და საკაბინეტო ანალიზს. მთავარი რეკომენდაციები ეხებოდა პროცესის მიმდინარეობისას გასათვალისწინებელ გარემოებებს, როგორც აუცილებელ ფაქტორს NBSAP-ის განახლების და GBF-ის ლოკალიზაციის და წარმატებულად რეალიზებისთვის.

1.1 ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების კუთხით არსებული გამოწვევები

სიტუაციური ანალიზის ეტაპზე ჩატარებული საკაბინეტო კვლევის შედეგად გამოვლინდა რამდენიმე მიგნება, რომელიც მნიშვნელოვან წინაპირობას ქმნის დაფინანსების კუთხით სამომავლო მოქმედებების განსაზღვრის კუთხით.

პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვის სისტემა განიცდის გარკვეულ ფინანსურ დეფიციტს. 2018–2022 წლებში საჭირო 390 მილიონი აშშ დოლარიდან 135 მილიონი დოლარის ხარვეზი დაფიქსირდა, რაც განსაკუთრებით კრიტიკულია NBSAP-ის ძირითადი აქტივობებისთვის (შეფასების მომენტისთვის, მათი 54% დაუფინანსებელი რჩებოდა). ეს დანაკლისი აფერხებს ეკოსისტემების აღდგენის პროცესს და საფრთხეს უქმნის ეკონომიკურ სტაბილურობას.

დაფინანსების სისტემა დამოკიდებულია სახელმწიფო ბიუჯეტზე (75%), რომელიც თავისთავად მთლიანი ბიუჯეტის მცირე ნაწილს შეადგენს და შესაბამისად, არასაკმარისია. კერძო სექტორის წვლილი მინიმალურია, ხოლო საერთაშორისო დაფინანსება ხშირად არ ემთხვევა ეროვნულ პრიორიტეტებს (20% დაფინანსება მიმართული იყო NBSAP-ის მიღმა აქტივობებზე). გარდა ამისა, NBSAP 2-ში მკაფიო პრიორიტეტებისა და ხარჯთაღრიცხვის ნაკლებობა აფერხებს რესურსების ეფექტურ განაწილებას.

საკვანძო ეკონომიკურ სექტორებში (ჰიდროენერგეტიკა, სამთო მოპოვება) სუსტი რეგულაციები და შემარბილებელი ზომების არასაკმარისი ფინანსირება შესაძლოა იწვევდეს ბიომრავალფეროვნების დეგრადაციას. პარალელურად, პასუხისმგებელ სამინისტროს და მის ქვეშ არსებულ სააგენტოებს ზოგიერთ შემთხვევაში აკლიათ ადამიანური რესურსები, ტექნიკური აღჭურვილობისა და სტრატეგიული დაგეგმვის შესაძლებლობები, რაც უკვე არსებული დაფინანსების ეფექტურ ათვისების კუთხით ბარიერს წარმოადგენს.

GBF-ის მე-19 მიზანი წარმოადგენს გამჭოლ საკითხს და განახლებული NBSAP-ის ფარგლებში თანაბრად წაადგება NBSAP-ის ყველა მიზანს.

2014-2020 წწ. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის მიზნების შესრულების შეფასებისას გამოვლენილი ძირითადი გამოწვევები:

შეზღუდული სახელმწიფო დაფინანსება მოცულობა და საჭიროების სუსტი დასაბუთება.

სახელმწიფო სექტორი საქართველოში ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების 75%-ზე მეტს შეადგენს, თუმცა ხარჯები სახელმწიფო ბიუჯეტის მთლიანი წილის ძალიან მცირე ნაწილია. არსებობს მნიშვნელოვანი პოტენციალი, რომ ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების ხარვეზი შევსებულ იქნას სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებების გაზრდით. ამის მისაღწევად, ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების წინადადებები უკეთ უნდა იყოს დასაბუთებული და შეესაბამებოდეს მთავრობის უფრო ფართო პრიორიტეტებს, როგორცაა მოსახლეობის ეკონომიკური კეთილდღეობის გაუმჯობესება. იმის მკაფიოდ ჩამოყალიბება, თუ როგორ უწყობს ხელს ბიომრავალფეროვნების დაცვა სოციალურ-ეკონომიკურ მიზნებს, ხელს შეუწყობს ბიუჯეტის მხარდაჭერის გაზრდას.

ნაკლებად ნათელი პრიორიტეტები ბიომრავალფეროვნების ხედვის და სტრატეგიის კუთხით.

ბიომრავალფეროვნების ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა (NBSAP) ფართოა და არ გააჩნია მკაფიო პრიორიტეტები, რაც ართულებს მის განხორციელებას და დაფინანსების მოზიდვას. ლაკონური, სტრატეგიული გეგმის შექმნა ნაკლები, კარგად პრიორიტეტული ქმედებებით ხელს შეუწყობდა უკეთეს დაგეგმვას, რესურსების განაწილებას და კომუნიკაციას ფინანსთა სამინისტროსთან და დონორებთან. ეს ერთიანი ხედვა უნდა წარმართავდეს ბიომრავალფეროვნების ხარჯვას და დაფინანსების მოთხოვნებს.

მაღალი ზემოქმედების სექტორებში (ჰიდროელექტროსადგურები და სამთომომპოვებითი მრეწველობა) რეგულირებისა და შესაბამისობის სისუსტე.

ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების მნიშვნელოვანი ხარვეზები დაკავშირებულია ჰიდროელექტროსადგურებისა და სამთომომპოვებითი სექტორების სუსტ რეგულირებასა და აღსრულებასთან. ამ სექტორებს მნიშვნელოვანი გარემოზე ზემოქმედება აქვთ, მაგრამ მათი შემარბილებელი ქმედებები არასაკმარისად ფინანსდება ან აღსრულდება. ამ სექტორებში მარეგულირებელი ჩარჩოებისა და შესაბამისობის მექანიზმების გაუმჯობესება აუცილებელია ბიომრავალფეროვნების რისკების შესამცირებლად და დაფინანსების ხარვეზების აღმოსაფხვრელად.

კერძო სექტორის ნებაყოფლობითი დაფინანსების ნაკლებობა მისი მექანიზმების სისუსტე.

კერძო კომპანიების ნებაყოფლობითი შენატანები, როგორცაა კორპორაციული სოციალური პასუხისმგებლობის (CSR) დაფინანსება, თითქმის არ არსებობს, მიუხედავად კერძო სექტორის ჩართულობის შესაძლებლობებისა შედარებით მცირე მასშტაბის ბიომრავალფეროვნების პროექტების მეშვეობით. თითქმის არ არსებობს კერძო სექტორის მამოტივირებელი ინსტრუმენტები და მექანიზმები. კერძო სექტორის ჩართულობისა და ნებაყოფლობითი

შემოწირულობების მოზიდვის მექანიზმების შექმნას შეუძლია ბიომრავალფეროვნებისთვის მნიშვნელოვანი დამატებითი ფინანსური რესურსების მოზიდვა.

პასუხისმგებელი სამინისტროს სუსტი შესაძლებლობები განხორციელების ნაწილში და ბიუჯეტის ნაკლებობა. სამინისტროს სჭირდება დაფინანსების გაზრდა დამატებითი კვალიფიციური პერსონალის დასაქირავებლად, ხელფასების გაზრდისთვის ექსპერტიზის შესანარჩუნებლად, საჭირო აღჭურვილობის შესაძენად და ტრენინგების ჩასატარებლად. სამინისტროს შესაძლებლობების განვითარება კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ბიომრავალფეროვნების ეფექტური მართვისთვის და უკვე გამოყოფილი თანხების ეფექტურად ათვისების კუთხით. საწინააღმდეგო შემთხვევაში (როცა ვერ ითვისებს გამოყოფილ დაფინანსებას მთელი რიგი მიზეზების გამო), რთულდება დამატებითი რესურსების მოთხოვნის დასაბუთების საკითხი. სამინისტროს დაქვემდებარებული სააგენტოების მიერ შიდა შემოსავლების გენერირების გაზრდამ შეიძლება ხელი შეუწყოს შესაძლებლობების განვითარების ამ საჭიროებებს და გააძლიეროს ბიომრავალფეროვნების მმართველობა.

აღნიშნული გამოწვევების დაძლევა არსებული სახელმწიფო დაფინანსების გაზრდის, სტრატეგიული დაგეგმვის და მარეგულირებელი ჩარჩოების გაუმჯობესების საშუალებას მოგვცემს. ასევე უკეთ დააბალანსებს დაფინანსების სტრუქტურას კერძო სექტორიდან ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების ახალი წყაროების მოზიდვის გზით, მდგრადი მართვისა და განხორციელების ინსტიტუციური შესაძლებლობების განვითარების პარალელურად. ყველა ზემოთაღნიშნული გამოწვევა, გათვალისწინებული უნდა იქნას ბიომრავალფეროვნების გლობალური ჩარჩოს (GBF) ეროვნულ დონეზე დანერგვის პროცესში.

1.2 რეკომენდაციები

როგორც კონსულტაციების, ისე დოკუმენტების ანალიზის შედეგად მიღებული მთავარი რეკომენდაცია არის ის, რომ NBSAP-ის მიზნები, ამოცანები და აქტივობები უნდა ჩამოყალიბდეს **კონკრეტულ და მკაფიო ფორმებში**, რათა ისინი არ დაექვემდებარონ მრავალმხრივ და არაერთგვაროვან ინტერპრეტაციას. ამასთან, ვინაიდან ფინანსურ შეფასებას ექვემდებარება მხოლოდ კონკრეტული აქტივობები, **BIOFIN-ის ჩართულობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პროცესის მოგვიანებით ეტაპებზე**, როდესაც შესაძლებელი გახდება BIOFIN-ის წარმომადგენლებისგან კონკრეტული წერილობითი უკუკავშირის მიღება თითოეულ აქტივობაზე.

არსებული დასკვნებიდან გამომდინარე, გამოიყო რეკომენდაციები ორ მთავარ ჯგუფად:

- რეკომენდაციები, რომლებიც გასათვალისწინებელია NBSAP-ის განახლების / GBF-ის ლოკალიზაციის პროცესის სწორად წარმართვისთვის

- რეკომენდაციები ზოგადად ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების გაუმჯობესების კუთხით

ა) NBSAP-ის განახლების / GBF-ის ლოკალიზაციის პროცესთან დაკავშირებული რეკომენდაციები	
რეკომენდაცია	განმარტება
1. მიზნების და აქტივობების ფორმულირება უფრო ნათლად	მოხდეს NBSAP-ის დაფინანსების საჭიროებების მომზადების პროცესში BIOFIN-ის გასული გამოცდილების გაზიარება, რაც გულისხმობს, ერთი მხრივ კონკრეტული საზღვრების ფორმულირება აქტივობებისთვის, ხოლო მეორე მხრივ უფრო ეკონომიკურად დასაბუთებული აქტივობების შემუშავება NBSAP-ის ფარგლებში. აღნიშნულისთვის საჭირო იქნება სამუშაო დოკუმენტების გაზიარება BIOFIN-ის პროექტისთვის და მათგან შენიშვნების და რეკომენდაციების მიღება (თუ ამის საჭიროება იქნება).
2. შესაბამისი მონიტორინგის ჩარჩოს შემუშავება	დაფინანსების შესაბამისი ინდიკატორების ინტეგრირება NBSAP-ის მონიტორინგის ჩარჩოში თითოეულ თემატურ სფეროსთან დაკავშირებით.
ბ) ზოგადად ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების კუთხით არსებული რეკომენდაციები	
რეკომენდაცია	განმარტება
3. შესაბამისი აქტივობები	NBSAP-ში ან მის გარეთ, დაიგეგმოს ეროვნული ფინანსების საჭიროებების და ფინანსირების გეგმის შემუშავების აქტივობები, რომელიც დააკონკრეტებს: (ა) ხარჯთაღრიცხვით დასაბუთებულ პრიორიტეტებს; (ბ) GBF-ის მე-19 მიზნის ლოკალიზებულ ამოცანებად გარდაქმნას; (გ) ბიუჯეტირებისა და პოლიტიკის თანხვედრას. საქართველოს BIOFIN-ის ინიციატივაში მონაწილეობამ უკვე დაადასტურა მისი ღირებულება დაფინანსების მობილიზაციის სტრატეგიების კუთხით. განახლებული NBSAP უნდა ითვალისწინებდეს BIOFIN-ის მეთოდოლოგიების ინტეგრირებას დაგეგმვის ციკლში: შეფასება → დაგეგმვა → მობილიზაცია → მონიტორინგი.
4. ფინანსირების ინოვაციური ინსტრუმენტების პილოტირება და აქტივიზაცია	განახლებულ ბიომრავალფეროვნების დაფინანსების გეგმაში, COP-16-ის შესაბამისად, თანადაფინანსების მაქსიმიზაციის მიზნით, განხილულ იქნას ახალი მოდელის პილოტირება (BIOFIN-ის „ტყის მეგობრის“ მოდელის მსგავსად) და საერთაშორისო თანამშრომლობა (მაგ. GEF-ისა და მრავალმხრივი ბანკების პროგრამები).

1.3 შემდგომი ნაბიჯები

ზემოაღნიშნული რეკომენდაციები იქნება გათვალისწინებული პროექტის მიმდინარეობის შემდეგ ეტაპზე. შესაბამისად, BIOFIN-ის წარმომადგენლებთან გათვალისწინებულია კონკრეტული მიზნების და ამოცანების გაზიარება და მათი უკუკავშირის შეგროვება, მას შემდეგ, რაც მოხდება აღნიშნული მიმართულებების მეტნაკლები შეთანხმება დამკვეთთან. აღნიშნული პროცესის დასრულების შემდეგ მომზადდება სრული ანგარიში რეკომენდაციების გათვალისწინების შესახებ (თუ ასეთი იქნება დამატებით წარმოდგენილი).